

Je starší evangelikalismus nutně horší?

U úvodním článku Evangelického kalendáře na letošní rok jsme si mohli přečíst úvahy biskupa V. Volného o současném směřování SCEAV. Není mým záměrem diskutovat o tomto článku jako o celku, to je jistě úkol pro jiné osoby a jiná grémia. Chtěl bych však reagovat na charakteristiku současného pietisticko-evangelikálního hnutí v naší církvi, jak je to v Evangelickém kalendáři prezentováno.

Především je zde konstatování, že v našem hnutí převládají důrazy evangelikální na úkor luterské teologie (s. 6). Chybí však jakákoliv přesnější formulace problému a také nejsou dány žádné důkazy pro takové tvrzení. Hned nato je pak tento evangelikalismus v naší církvi označen jako „staršího zrna, uzavřenější, který se drží dva, tři kroky zpátky za evangelikální teologií prezentovanou např. Evangelikálním teologickým seminářem nebo církvemi, které se u nás k evangelikální teologii hlásí.“

V této souvislosti by bylo dobře, abychom si ujasnili některé pojmy. Historicky pietisticko-evangelikální hnutí vzniklo jako mírný odklon od ortodoxní reformační teologie (nikoli jen luterské, ale i kalvínské tradice) tím, že začalo více zdůrazňovat lidskou stránku ve spasení člověka (zkušenost obrácení). Ve své umírněné podobě však vždy zdůrazňovalo základní reformační pravdy – důraz na Písmo svaté, spasení jedině milostí a vírou a jedině pro Kristovy zásluhy.

V současné době se však v moderním evangelikalismu stále silněji objevují trendy, které tyto reformační pravdy znehodnocují a zatlačují do pozadí. Podrobně byl tento problém formulován před deseti lety některými evangelikálními teology v tzv. Cambridžské deklaraci, která je součástí této přílohy.

Pokusme se nyní krátce shrnout některé trendy v současném evangelikálním hnutí:

Především dochází k oslabení autority Písma svatého. V současném evangelikalismu se začínají objevovat tendence ke kritickému přístupu k Písmu svatému. Tento jev je patrný v některých evangelikálních vzdělávacích institucích jak v Evropě, tak ve Spojených státech. S tím, jak tyto instituce usilují o státní akreditaci svých vzdělávacích programů, dochází k mnoha menším či větším kompromisům právě ve vztahu k interpretaci Bible. Jedním z konkrétních projevů je relativizace biblické zprávy o stvoření a stále širší akceptace tzv. teistické evoluce v evangelikálních kruzích.

Pod vlivem humanistické psychologie, jejíž koncepce jsou stále více integrovány do vzdělávacích programů, je postupně opouštěn biblický a reformační pohled na neznovuzrozeného člověka jako totálně zkaženého a duchovně mrtvého. Při evangelizačních kampaních jsou oslovovány především přirozené potřeby člověka. (Existenci těchto potřeb samozřejmě nelze popřít, jen si je třeba uvědomit, že tyto potřeby jsou stejně zvrácené a poznamenané hříchem jako celý člověk.) Při takovém přístupu se však stále častěji setkáváme s tím, že je hlásáno „rozředěné“ evangelium, kde hřích je chápán jen jako chyba v chování člověka a obrácení jako správný způsob naplnění potřeb člověka.

Pod vlivem sekulárního humanizmu, je člověk také stále více chápán jako oběť svého okolí, která vyžaduje zotavení ze svých zranění (tzv. vnitřní uzdravení), a nikoli jako hříšník, který je plně odpovědný před Bohem a od něhož se očekává pokání a radikální změna postojů.

Ve snaze se co nejvíce přiblížit neobracenému člověku jsou nasazovány prostředky, které jsou neodlišitelné od metod světského show-byznysu a zábavního průmyslu. Za tímto pragmatickým přístupem se skrývá přesvědčení, že tyto prvky jsou schopny přilákat pozornost nevěřících, kteří takto změňují své mínění o křesťanech a potažmo o Bohu a nechají se přesvědčit. Výsledkem takové strategie jsou celé řady „věřících“, kteří nikdy nebyli proměněni Duchem svatým, neprožili skutečnou proměnu mysli a postojů (pokání) a neobrátili se od své sobeckosti k Bohu.

Aby církevní život lépe „fungoval“, jsou zaváděny marketingové metody po vzoru světských korporací. Místo působení Božího Ducha, který jediný může způsobit skutečný růst sboru, jsou pro růst sboru aplikovány metody, které používají firmy k nalákání klientů, aby si koupili určité zboží. Kazatel se stává spíše manažerem než zvěstovatelem evangelia a učitelem proměňujících biblických pravd.

Oslabení autority Božího slova a relativizace biblických pravd vede k přijímání některých elementů v uctívání, které pocházejí z charizmatických kruhů. Příliš jsou zdůrazňovány prožitky a učení je považováno za věc druhořadou.

Faktické opuštění reformačního učení o ospravedlnění jedině skrze víru a jedině milostí (viz také v Cambridžské deklaraci), vede k bezbřehému ekumenizmu. Římstí katolíci a evangelikálové jsou označováni jako jedno v Kristu bez ohledu na to, že zde historicky existuje zásadní rozpor v chápání ospravedlnění člověka před Bohem. Tento rozpor mezi biblickým (a potažmo reformačním) učením a učením římskokatolické církve byl již údajně současným vývojem překonán. Ke změně opravdu došlo – ale jen u evangelikálů, oficiální učení římskokatolické církve, jak je např. obsaženo v nejnovějším vydání Katechizmu, se nezměnilo v nejmenším! Ve výčtu těchto neblahých trendů v dnešním evangelikálním hnutí bychom mohli pokračovat.

Protože jsem v posledních 16 letech v rámci Sdružení křesťanských zdravotníků v ČR často spolupracoval s evangelikálními křesťany z jiných denominací, troufám si tvrdit, že o situaci v současném evangelikalizmu v ČR mám celkem dobrý přehled. Žel mnoho z těchto výše jmenovaných trendů můžeme pozorovat i u evangelikálů v ČR. Ve snaze dosáhnout světskou akreditaci se křesťanská vzdělávací zařízení a semináře uchylují k různým kompromisům. Na některých školách je vyučována integrace prvků humanistické psychologie do křesťanství. Někteří evangelikálové u nás se chlubí tím, že v České republice existuje nadstandardně dobrá ekumenická spolupráce (chápáno samozřejmě i ve vztahu k římským katolíkům).

Vracíme se nyní k charakteristice pietisticko-evangelikálního hnutí v naší církvi, které bylo v Evangelickém kalendáři označeno přívlastkem „starší zrno“, protože nedrží krok s tímto novějším evangelikalizmem. Tato výtku, či hanlivé označení, by však měla být spíše pochvalou. Novější evangelikalizmus, jak je dnes reprezentován některými evangelikálními církvemi v naší zemi, se zdaleka nejvíce jako něco lepšího. Dochází v něm k oslabení či potlačení mnoha reformačních důrazů. Proto je pozitivní, že se naše evangelikální hnutí dokázalo zatím alespoň částečně ubránit určitým neblahým trendům, které se stále více projevují v evangelikálních kruzích.

Je pozitivní, když je kladen důraz na Písmo a nikoli na prožitky. Je správné, že je zdůrazňována neomylnost a inspirace celého Písma a jeho nejvyšší autorita ve věcech víry i života křesťana a že naopak Bible není zpochybňována. Je dobré, když v povědomí našich věřících přetrvává reformační učení o spasení jedině vírou a jedině milostí (sola gratia a sola fide) a když si v této souvislosti jsme ještě schopni uvědomit, že právě z těchto důvodů není možná široká ekumenická spolupráce např. s římskými katolíky. Je nanejvýš příznivé, že je zdůrazňována hříšnost a zkaženost člověka, nutnost pokání a změny života jako známky spasení člověka a nikoli laciná milost, která nevede k následování Krista a k proměně života. Je také správné, že existuje určitá zdrženlivost v přijímání některých „nových prostředků a forem“ a opatrnost v jejich zavádění do života společenství a sborů.

Toto vše jsou pozitivní charakteristické rysy, o které naše pietisticko-evangelikálního hnutí usiluje, a nikoliv projev zpátečnictví, jak nám to podsouvá článek z Evangelického kalendáře. O to více se jako politováníhodné může jevit citované hodnocení našeho evangelikalizmu ze strany vedení církve, která by programově měla hájit reformační pravdy.

Štěpán Rucki